Biuletyn Europejski nr 2(37)/2017*

Spis treści

Informacje **2**

Nowe akty prawne UE **4**

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości UE **5**

Cła 5

Podatki 6

Zatrudnienie 9

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka **10**

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych **16**

* Biuletyn opracowywany przez Wydział VII Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

- 1 lutego 2017 r. uzgodniono kompromis w sprawie limitów hurtowych stawek za *roaming*, który otwiera drogę do zniesienia opłat dla użytkowników telefonów komórkowych w UE. Porozumienie, przez negocjatorów rządów państw UE i europarlamentu wymaga jeszcze zgody państw członkowskich oraz całego PE. Nowe rozporządzenie ma wprowadzić limity stawek, które operatorzy telefonii komórkowej mogą pobierać od siebie nawzajem za korzystanie z sieci w celu świadczenia usług roamingowych. Wynegocjowany kompromis przewiduje, że od 15 czerwca maksymalna stawka hurtowa opłaty za rozmowę telefoniczną w roamingu spadnie z 0,05 euro za minutę do 0,032 euro. Stawki za SMS zostaną obniżone z 0,02 euro do 0,01 euro.

- 3 lutego 2017 r. odbyło się uroczyste nieformalne spotkanie szefów państw i rządów UE (Rady Europejskiej) dotyczące ograniczenia liczby nielegalnych migrantów docierających do Europy przez Morze Śródziemne. Do Europy dociera 6 procent imigrantów w skali globalnej.

- Na początku lutego 2017 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych przygotowało tłumaczenie tekstu Rekomendacji (oraz memorandum wyjaśniającego) dotyczącej praw człowieka i biznesu (CM/Rec(2016)3) na język polski. Tłumaczenie jest dostępne na stronie: https://www.msz.gov.pl/pl/p/msz_pl/polityka_zagraniczna/europejski_trybunal_praw_czlowieka/aktualnosci/tlumaczenie_rekomendacji_dotyczacej_praw_czlowieka_i_biznesu_na_jezyk_polski

- 8 lutego 2017 r. brytyjska Izba Gmin, poparła w trzecim czytaniu rządowy projekt ustawy upoważniającej do rozpoczęcia procedury wyjścia z Unii Europejskiej. Deputowani poparli ustawę pomimo tego, że zdecydowana większość z nich poparła w ubiegłorocznym referendum pozostanie w Unii Europejskiej - zdecydowali się zagłosować zgodnie z wyrażoną w ubiegłym roku przy urnach wolą wyborców. W referendum 52 proc. Brytyjczyków opowiedziało się za opuszczeniem wspólnoty.

- 15 lutego 2017 r. Parlament Europejski przegłosował stanowisko w sprawie kształtu reformy unijnego systemu pozwoleń na emisję CO2 (tzw. unijnego systemu handlu emisjami – ETS). Polskim eurodeputowanym udało się złagodzić jego zapisy, by chronić obecny przemysł

i energetykę i nie dopuścić do znacznej podwyżki cen energii w naszym kraju. Zmiany w ETS mają służyć temu, by UE doszła do wyznaczonego na 2030 rok 40-% celu redukcji emisji gazów cieplarnianych. Wynik głosowania pokazuje tendencję do zaostrzania polityki klimatycznej.

- 15 lutego 2017 r. Parlament Europejski przegłosował zatwierdzenie unijno-kanadyjskiej umowy o wolnym handlu *CETA*, , zamykając tym samym proces ratyfikacji tej umowy na poziomie unijnym. Umowa ta zniesie prawie 99 procent ceł we wzajemnym handlu, większość barier pozataryfowych i zliberalizuje handel usługami między UE i Kanadą.

- 15 lutego 2017 r. Komisja Europejska wezwała Polskę do wdrożenia dwóch unijnych dyrektyw z obszaru stabilności finansowej, usług finansowych i unii rynków kapitałowych. Chodzi o przepisy dyrektywy w sprawie ochrony osób zgłaszających przypadki nadużyć na rynku finansowym oraz dyrektywy dotyczącej badania sprawozdań. Jeżeli Polska nie podejmie działań w ciągu dwóch miesięcy, sprawy mogą trafić do Trybunału Sprawiedliwości UE.

- W dniu 16 lutego eurodeputowani poparli rozporządzenie w sprawie zaostrzenia kontroli na unijnych granicach zewnętrznych. wprowadzające zmiany do kodeksu granicznego Schengen. Na jego podstawie państwa członkowskie będą zobowiązane do przeprowadzania kontroli wszystkich osób, przekraczających zewnętrzne granice UE, w tym obywateli unijnych i członków ich rodzin. Ich paszporty będą sprawdzane w bazie danych Interpolu, a także w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS) i innych bazach danych, które pozwolą stwierdzić, czy osoby te nie stanowią zagrożenia dla porządku publicznego i bezpieczeństwa wewnętrznego. W tym samym dniu przegłosowano nową unijną dyrektywę o zwalczaniu terroryzmu, która przewiduje, że przestępstwem będzie m.in. wyjazd za granicę w celu przyłączenia się do grupy terrorystycznej, szkolenie terrorystów i udział w takim szkoleniu.

- W połowie lutego Ministerstwo Spraw Zagranicznych przetłumaczyło na język polski trzecie wydanie Praktycznego Przewodnika Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie kryteriów dopuszczalności skargi, opracowany przez Kancelarię ETPCz. Przewodnik do pobrania: http://www.msz.gov.pl/resource/35d85174-2b33-42b8-a7c3-9c89c628a890:JCR

- Na stronach internetowych ETPC oraz Ministerstwa Sprawiedliwości publikowano najnowsze z dane statystyczne z działalności Trybunału w roku 2016. Przegląd spraw polskich dostępny na: https://bip.ms.gov.pl/pl/prawa-czlowieka/europejski-trybunal-praw-czlowieka/aktualnosci/news,9095,najnowsze-dane-statystyczne-europejskiego.html

- 21 lutego 2017 r. odbyło się spotkanie Rady UE ds. Ekonomicznych i Finansowych (ECOFIN) poświęcone głównie tematowi przeciwdziałania unikaniu opodatkowania oraz budżetowi Unii Europejskiej. Rada przyjęła rekomendacje w sprawie udzielenia KE absolutorium z wykonania budżetu UE na 2015 r.

- 22 lutego 2017 r. weszła w życie umowa o ułatwieniach w handlu (TFA – *Trade Facilitation Agreement*) – najważniejsze wielostronne porozumienie handlowe zawarte od momentu ustanowienia Światowej Organizacji Handlu (WTO) w 1995 r. TFA ma na celu uproszenie i doprecyzowanie międzynarodowych procedur import/eksport, formalności celnych oraz wymogów dotyczących tranzytu. Wskutek ratyfikacji przez kolejne państwa porozumienie osiągnęło ustalony pułap 110 członków WTO, wymagany do jego natychmiastowego uruchomienia. Polska ratyfikowała umowę w październiku 2015 r.

Nowe akty prawne UE

[*)Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Decyzja wykonawcza Rady (UE) nr 2017/246 z dnia 7 lutego 2017 r., przedstawiająca zalecenie w sprawie przedłużenia tymczasowych kontroli na granicach wewnętrznych w wyjątkowych okolicznościach zagrażających ogólnemu funkcjonowaniu strefy Schengen (Dz. Urz. z 2017 r., L 36, s. 59)

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 2017/285 z dnia 15 lutego 2017 r., dotyczące klasyfikacji niektórych towarów według Nomenklatury scalonej (Dz. Urz. z 2017 r., L 42, s. 5)

- Rozporządzenie Komisji (UE) nr 017/269 z dnia 16 lutego 2017 r., zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1185/2009 w sprawie statystyk dotyczących pestycydów, w zakresie wykazu substancji czynnych (Tekst mający znaczenie dla EOG - Dz. Urz. z 2017 r., L 40, s. 4)

- Rozporządzenie Komisji (UE) nr 017/294 z dnia 20 lutego 2017 r., zmieniające rozporządzenie (WE) nr 748/2009 w sprawie wykazu operatorów statków powietrznych, którzy wykonywali działalność lotniczą wymienioną w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady poczynając od dnia 1 stycznia 2006 r. ze wskazaniem administrującego państwa członkowskiego dla każdego operatora statków powietrznych (Tekst mający znaczenie dla EOG - Dz. Urz. z 2017 r., L 43, s. 3)

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Cła

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie C-441/15, Madaus GmbH przeciwko Hauptzollamt Bremen

Odesłanie prejudycjalne – Wspólna taryfa celna – Klasyfikacja taryfowa – Nomenklatura scalona – Pozycje 3824 90 97, 2106 90 92 – Produkt w postaci proszku składający się z węglanu wapnia (95%) i z modyfikowanej skrobi (5%)

*) Nomenklaturę scaloną zawartą w załączniku I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej taryfy celnej w brzmieniu wynikającym z rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1001/2013 z dnia 4 października 2013 r. należy interpretować w ten sposób, że produkt taki jak będący przedmiotem sporu w postępowaniu głównym wykorzystywany w celu produkcji tabletek z wapnia w formie zwykłych tabletek, tabletek musujących i tabletek do żucia, składający się z jednorodnego chemicznie węglanu wapnia w proszku oraz skrobi modyfikowanej dodanej w celu ułatwienia formowania tabletek, o zawartości skrobi

poniżej 5% masy, należy klasyfikować do pozycji 2106 tej nomenklatury.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 16 lutego 2017 r. w sprawie C-145/16, Aramex Nederland BV przeciwko Inspecteur van de Belastingdienst/ Douane

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (EWG) nr 2658/87 – Unia celna i Wspólna taryfa celna – Klasyfikacja taryfowa – Nomenklatura scalona – Ważność – Rozporządzenie (UE) nr 301/2012 – Pozycje 8703 i 8711 – Trzykołowy pojazd zwany „Spyderem”

*) Nomenklaturę scaloną zawartą w załączniku I do rozporządzenia Rady (EWG) nr 2658/87 z dnia 23 lipca 1987 r. w sprawie nomenklatury taryfowej i statystycznej oraz w sprawie Wspólnej taryfy celnej, zmienionej rozporządzeniem wykonawczym Komisji (WE) nr 927/2012 z dnia 9 października 2012 r., należy interpretować w ten sposób, że pojazd trzykołowy tego rodzaju jak omawiany w postępowaniu głównym, wyposażony w opony produkowane dla trzykołowych motocykli, lecz podobne do opon samochodowych, kierowany za pomocą kierownicy typu motocyklowego i posiadający układ kierowniczy oparty na zasadzie Ackermana, jest objęty pozycją 8703 tej nomenklatury.

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie C-21/16, Euro Tyre BV – Sucursal em Portugal przeciwko Autoridade Tributária e Aduaneira

Odesłanie prejudycjalne – Odesłanie prejudycjalne – VAT – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuły 131 i 138 – Przesłanki zwolnienia dostawy wewnątrzwspólnotowej – System wymiany informacji o VAT (VIES) – Brak rejestracji nabywcy – Odmowa skorzystania ze zwolnienia – Dopuszczalność

*) Artykuł 131 i art. 138 ust. 1 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie temu, aby organ podatkowy danego państwa członkowskiego odmawiał zwolnienia wewnątrzwspólnotowej dostawy z podatku od wartości dodanej z tego tylko względu, że w momencie tej dostawy nabywca, mający miejsce

zamieszkania lub siedzibę w państwie członkowskim przeznaczenia i posiadający numer identyfikacyjny do celów podatku od wartości dodanej ważny do dokonywania transakcji w tym państwie, nie jest ani zarejestrowany w systemie wymiany informacji o podatku od wartości dodanej, ani objęty systemem opodatkowania wewnątrzwspólnotowego nabycia, chociaż nie istnieje żadna konkretna przesłanka wskazująca na popełnienie oszustwa podatkowego oraz ustalono, że przesłanki materialnoprawne zwolnienia z podatku od wartości dodanej zostały spełnione. W tym wypadku art. 138 ust. 1 owej dyrektywy, interpretowany w świetle zasady proporcjonalności, stoi również na przeszkodzie takiej odmowie, jeżeli sprzedawca wiedział o sytuacji nabywcy w zakresie podatku od wartości dodanej i był przekonany, że nabywca zostanie w późniejszym czasie zarejestrowany ze skutkiem wstecznym jako wewnątrzwspólnotowy podmiot gospodarczy.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie C-283/15, X przeciwko Staatssecretaris van Financiën

Odesłanie prejudycjalne – Prawo podatkowe – Podatek dochodowy – Obywatel państwa członkowskiego uzyskujący dochody na terytorium tego państwa członkowskiego i na terytorium państwa trzeciego, mający miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim – Korzyść podatkowa mająca uwzględniać jego sytuację osobistą i rodzinną

*) Artykuł 49 TFUE należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on temu, aby państwo członkowskie, którego przepisy podatkowe umożliwiają odliczenie „ujemnych dochodów" związanych z lokalem mieszkalnym, odmówiło skorzystania z tego odliczenia względem niebędącej rezydentem osoby prowadzącej działalność na własny rachunek, w sytuacji gdy uzyskuje ona na terytorium tego państwa członkowskiego 60% ogółu swych dochodów, a w państwie członkowskim, na terytorium którego znajduje się jej lokal mieszkalny, nie uzyskuje ona dochodu, który pozwalałby jej na skorzystanie z prawa do równoważnego odliczenia.

*) Zakaz, który wynika z odpowiedzi na pytanie pierwsze, dotyczy każdego państwa członkowskiego prowadzenia działalności, na którego terytorium osoba

prowadząca działalność na własny rachunek uzyskuje dochody umożliwiające jej powołanie się na prawo do równoważnego odliczenia proporcjonalnie do części tych dochodów uzyskanych na terytorium każdego państwa członkowskiego prowadzenia działalności. W tym zakresie „państwem członkowskim prowadzenia działalności" jest każde państwo członkowskie mające kompetencje w zakresie opodatkowania dochodów z działalności nierezydenta, które są uzyskane na jego terytorium niezależnie od miejsca, w którym działalność ta jest w praktyce wykonywana.

*) Okoliczność, iż zainteresowany podatnik niebędący rezydentem uzyskuje część jego dochodu podlegającego opodatkowaniu nie na terytorium państwa członkowskiego, lecz na terytorium państwa trzeciego, nie wpływa na odpowiedź udzieloną na pytanie drugie.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 15 lutego 2017 r. w sprawie C-317/15, X przeciwko Staatssecretaris van Financiën

Odesłanie prejudycjalne – Swobodny przepływ kapitału – Artykuł 64 TFUE – Przepływy kapitału do lub z państw trzecich związane ze świadczeniem usług finansowych – Aktywa finansowe na szwajcarskim rachunku bankowym – Decyzja określająca wysokość zobowiązania podatkowego – Termin na określenie wysokości zobowiązania podatkowego – Przedłużenie terminu na określenie wysokości zobowiązania podatkowego w przypadku aktywów posiadanych poza państwem członkowskim miejsca zamieszkania

*) Artykuł 64 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że ma on zastosowanie do uregulowania krajowego ustanawiającego ograniczenie w przepływach kapitału, o których mowa w tym postanowieniu, takie jak przedłużony termin na określenie zobowiązania podatkowego będący przedmiotem postępowania głównego, nawet jeżeli ograniczenie to ma zastosowanie także w sytuacjach niemających żadnego związku z inwestycjami bezpośrednimi, przedsiębiorczością, świadczeniem usług finansowych lub dopuszczaniem papierów wartościowych na rynki kapitałowe.

*) Otwarcie rachunku papierów wartościowych przez mieszkańca państwa członkowskiego w instytucji bankowej poza Unią, takie jak będące przedmiotem

postępowania głównego, wchodzi w zakres pojęcia przepływów kapitału w związku ze świadczeniem usług finansowych w rozumieniu art. 64 ust. 1 TFUE.

*) Przyznana państwom członkowskim przez art. 64 ust. 1 TFUE możliwość stosowania ograniczeń w przepływie kapitału w związku ze świadczeniem usług finansowych dotyczy także ograniczeń, które, tak jak rozpatrywany w postępowaniu głównym przedłużony termin na określenie zobowiązania podatkowego, nie obowiązują usługodawcy ani nie określają warunków lub sposobu świadczenia usług.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 15 lutego 2017 r. w sprawie C-592/15, Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs przeciwko British Film Institute

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej – Szósta dyrektywa 77/388/EWG – Artykuł 13 część A ust. 1 lit. n) – Zwolnienie z podatku niektórych usług kulturalnych – Brak bezpośredniej skuteczności – Określenie usług kulturalnych zwolnionych z podatku – Uprawnienia dyskrecjonalne państw członkowskich

*) Artykuł 13 część A ust. 1 lit. n) szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku, przewidujący zwolnienie „niektórych usług kulturalnych", należy interpretować w ten sposób, iż nie ma on skutku bezpośredniego w takim sensie, że w braku transpozycji przepis ten nie może zostać bezpośrednio powołany przez instytucję prawa publicznego lub inną uznaną przez zainteresowane państwo członkowskie instytucję kulturalną, które świadczą usługi kulturalne.

Zatrudnienie

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie C-443/16, Francisco Rodrigo Sanz przeciwko Universidad Politécnica de Madrid

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem – Dyrektywa 1999/70/WE – Porozumienie ramowe w sprawie pracy na czas określony zawarte przez UNICE, CEEP oraz ETUC – Klauzula 4 – Kolejne umowy o pracę na czas określony zawierane w sektorze publicznym – Zmiana struktury organizacyjnej uniwersytetu – Przepisy krajowe – Włączenie nauczycieli akademickich szkół wyższych w skład korpusu nauczycieli akademickich uniwersytetów – Warunek – Uzyskanie tytułu doktora – Przekształcenie zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy w zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy – Zastosowanie wyłącznie do nauczycieli akademickich zatrudnionych w charakterze członków personelu tymczasowego – Zasada niedyskryminacji

*) Klauzulę 4 pkt 1 Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego w dniu 18 marca 1999 r., stanowiącego załącznik do dyrektywy Rady 1999/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego przez UNICE, CEEP oraz ETUC, należy interpretować w ten sposób, że sprzeczny z nią jest przepis krajowy taki jak przepis rozpatrywany w postępowaniu głównym, który w kontekście środków zmieniających strukturę organizacyjną uniwersytetów pozwala właściwym organom administracji zainteresowanego państwa członkowskiego na skrócenie o połowę wymiaru czasu pracy nauczycieli akademickich szkół wyższych zatrudnionych w charakterze członków personelu tymczasowego ze względu na nieposiadanie przez nich tytułu doktora, w sytuacji gdy środkiem tym nie są objęci nieposiadający tytułu doktora nauczyciele akademiccy szkół wyższych mający status urzędników mianowanych.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (Izba) z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie Messana przeciwko Włochom (skarga nr 26128/04)

Brak naruszenia art. 1 Protokołu nr 1 do EKPC – ochrona własności – standard procedury wywłaszczeniowej

Obywatele Włoch, C. Messana, R. Messana i G. Messana, byli właścicielami gruntu, który w 1980 r. został przez pośrednie wywłaszczenie wykorzystany przez władze gminy dla potrzeb budowy mieszkań komunalnych. W 1991 r. skarżący wystąpili o odszkodowanie, twierdząc, że prace budowlane doprowadziły do nieodwracalnego przekształcenia ich ziemi bez żadnej podstawy prawnej (brak odpowiedniej decyzji) oraz rekompensaty. Sąd w 1997 r. uznał, że inwestycja gminy faktycznie doprowadziła do przeniesienia własności gruntu na rzecz administracji, jednak w ocenie sądu roszczenie skarżących o odszkodowanie uległo przedawnieniu. Sąd apelacyjny w orzeczeniu z 2002 r. uwzględnił roszczenia skarżących i przyznał, że zostali pozbawieni własności ziemi od czerwca 1986 r. Gmina została zobowiązana do zapłaty skarżącym określonej kwoty z tytułu pozbawienia ich własności oraz odszkodowania za czasowe zajęcie gruntu.

W skardze do ETPC zarzucono naruszenie przez Włochy art. 1 Protokołu nr 1, jako że skarżący zostali pozbawieni własności przez pośrednie wywłaszczenie.

Na podstawie art. 37 EKPC rząd włoski złożył jednostronne oświadczenie, w którym zaproponowano skarżącym wypłatę 236,777 euro, a także skreślenie skargi z listy spraw. Trybunał odrzucił oświadczenie rządu. Zdaniem ETPC zaproponowana kwota nie była adekwatna w stosunku do standardów strasburskich związanych z pośrednim wywłaszczeniem. Ponadto jednostronna deklaracja nie stanowi wystarczającej podstawy do stwierdzenia, że poszanowanie praw człowieka zabezpieczonych Konwencją nie wymaga dalszego rozpatrzenia wniosku.

Rozpatrując zarzut naruszenia art. 1 Protokołu nr 1, ETPC podkreślił, że skarżący zostali pozbawieni prawa własności przez bezprawne zajęcie ziemi, a następnie nabycie jej przez rząd w drodze pośredniego wywłaszczenia w sposób sprzeczny z zasadami dotyczącymi wywłaszczenia. Zaznaczył, że przy stosowaniu zasady wywłaszczenia pośredniego sądy krajowe uznały, iż skarżący zostali pozbawieni ich własności na dzień ustania okresu legalnego zajęcia. Jednak – w ocenie ETPC – w przypadku

braku formalnej decyzji w sprawie wywłaszczenia, sytuacja ta nie może być uznana za możliwą do przewidzenia, ponieważ dopiero na podstawie prawomocnego orzeczenia sądowego można było ustalić, iż zasada wywłaszczenia pośredniego mogła być zastosowania i nabycie gruntów przez władze publiczne zostało potwierdzone. Skarżący mogli mieć pewność prawną w odniesieniu do pozbawienia ich własności ziemi najwcześniej w momencie uprawomocnienia się rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji. Trybunał potwierdził, że sytuacja ta pozwoliła rządowi na bezprawne korzystanie z gruntu z naruszeniem zasad dotyczących prawidłowego wywłaszczenia. W konsekwencji Trybunał stwierdził, że przedmiotowa ingerencja była niezgodna z zasadą legalizmu, naruszając prawo skarżących do poszanowania ich własności. Trybunał jednogłośnie orzekł więc, że w sprawie doszło do naruszenia art. 1 Protokołu nr 1.

Wyrok (Izba) z dnia 9 lutego 2017 r. w sprawie Selmani i inni przeciwko Byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii (skarga nr 67259/14)

Naruszenie art. 6 i art. 10 EKPC – prawo do sądu – wolność wypowiedzi

Skarżący, N. Selmani, T. Angelovski, B. Dameska, F. Fakova, S. Lupevska i N.Stojanovska są Mecedończykami mieszkającymi w Skopje. W dniu 24 grudnia 2012 r. skarżący, razem z innymi akredytowanymi dziennikarzami, przebywali w galerii parlamentarnej przeznaczonej dla dziennikarzy. Relacjonowali debatę nad ustawą budżetową, która była źródłem konfliktu między opozycją a rządem i przyciągała uwagę mediów. W tym samym czasie przed budynkiem parlamentu trwały demonstracje z udziałem zwolenników i przeciwników rządu. Sytuacja wymknęła się spod kontroli, gdy doszło do przepychanki na sali obrad, gdzie grupa posłów otoczyła marszałka, zablokowała mównicę i zaczęła niszczyć ekwipunek. Marszałek – wypchnięty z sali – zarządził zastosowanie środków przywracających porządek na sali i przywołał straż sejmową (ochronę), która usunęła posłów i zaczęła wypraszać dziennikarzy z galerii. Część dziennikarzy podporządkowała się, ale skarżący odmówili opuszczenia sali, argumentując, że opinia publiczna ma prawo wiedzieć, co się dzieje. W końcu zostali usunięci siłą.

Skarżący wnieśli skargę konstytucyjną, którą jednak oddalono pod ich nieobecność w kwietniu 2014 r., jako że usunięcie dziennikarzy było zgodne z prawem parlamentarnym oraz regulaminem izby, także ze względami bezpieczeństwa oraz nie naruszało wolności wypowiedzi dziennikarskiej.

Skargę do ETPC wniesiono na podstawie art. 10 i art. 6 EKPC, zarzucając bezprawne usunięcie dziennikarzy z galerii sejmowej oraz brak obecności i wysłuchania na rozprawie przed sądem konstytucyjnym.

Trybunał przyznał rację skarżącym w zakresie art. 6 EKPC, jako że sąd konstytucyjny był jedynym organem uprawnionym do zbadania sprawy jako pierwsza instancja, a spór dotyczył nie tylko kwestii prawnych, ale i faktycznych. Natomiast decyzja sądu oparta była na faktach, którym skarżący zaprzeczali. W dodatku sąd nie podał powodu, dla którego odstąpił od wysłuchania dziennikarzy. Tym samym Trybunał uznał, że naruszono art. 6 ust. 1 EKPC.

W odniesieniu do art. 10 EKPC Trybunał przypomniał, iż w demokratycznym społeczeństwie prasa pełni rolę strażnika demokracji i ma obowiązek informowania opinii publicznej o ważnych sprawach publicznych, do których należy przebieg debaty parlamentarnej nad ustawą budżetową, zwłaszcza w sytuacji poważnego sporu między frakcjami parlamentarnymi, który przeradza się w zakłócenie porządku obrad. Sąd konstytucyjny co prawda uznał, że ograniczenie było „przewidziane przez ustawę" i miało na celu zapewnienie porządku publicznego i zapobieżenie jego zakłóceniom, Trybunał wskazał jednak, że rząd nie przedstawił żadnego uzasadnienia, iż przymusowe usunięcie dziennikarzy z sali obrad było niezbędne w społeczeństwie demokratycznym. Skarżący nie brali udziału w zakłóceniu porządku obrad, byli jedynie pasywnymi obserwatorami przebiegu obrad i zaostrzającego się sporu parlamentarnego. Nic nie wskazywało również na to, by ich bezpieczeństwo osobiste było zagrożone. Skarżący po prostu wykonywali swoją pracę, to jest obserwowali przebieg obrad parlamentarnych, aby zrelacjonować je opinii publicznej. Ponadto, jakkolwiek sam przebieg obrad nie stanowił zagrożenia dla życia i zdrowia skarżących, to okazało się, że takie zagrożenie pojawiło się w związku z siłowym ich usunięciem z galerii dla dziennikarzy przez straż parlamentarną (jeden ze skarżących doznał obrażeń w czasie szamotaniny ze strażnikiem). Zatem – zdaniem ETPC – ingerencja w

dziennikarską wolność wypowiedzi skarżących nie została wystarczająco uzasadniona. Tym samym siłowe usunięcie skarżących z galerii dla dziennikarzy w czasie obrad parlamentarnych stanowiło nieuzasadnione naruszenie ich dziennikarskiej wolności wypowiedzi, a co za tym idzie naruszenie art. 10 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie S.K. przeciwko Rosji (skarga nr 52722/15)

Naruszenie art. 2, art. 3 i art. 13 EKPC – prawo do życia – zakaz poniżającego i nieludzkiego traktowania – prawo do skutecznego środka odwoławczego

Skarżący S.K. jest Syryjczykiem i od lutego 2015 r. przebywa w ośrodku karnym dla cudzoziemców w Machaczkale, w Dagestanie (Rosja). Do Rosji przybył w październiku 2011 r. na podstawie czasowej wizy biznesowej. Pozostał po wygaśnięciu wizy i związał się obywatelką Rosji, z którą w 2013 r. doczekał się dziecka i którą poślubił w 2014 r. W lutym 2015 r. skazano go za wykroczenie polegające na pozostaniu w Rosji po wygaśnięciu wizy. Skazano go na grzywnę i wydalenie z kraju oraz umieszczono – do czasu wydalenia – w ośrodku w Machaczkale. Decyzję te podtrzymał Sąd Najwyższy Republiki Dagestanu.

Następnie skarżący wnioskował o czasowy azyl w Rosji, powołując się na działania wojenne w Syrii. W czerwcu 2015 r. lokalne organy ds. migracji oddaliły jego wniosek z uwagi na popełnienie ww. wykroczenia, co podtrzymał też sąd rejonowy w Moskwie w grudniu 2015 r., podkreślając w uzasadnieniu, że ryzyko w przypadku S.K. nie jest większe niż ryzyko ponoszone przez innych mieszkańców Syrii. Apelację oddalono w czerwcu 2016 r.

W skardze do ETPC skarżący powołał się na art. 2 i art. 3 EKPC w związku z działaniami wojennymi w Syrii, które narażałyby go na ryzyko utraty życia lub zdrowia w razie deportacji. Powołał się także na art. 13 EKPC w związku z art. 2 i art. 3 oraz na art. 5 EKPC, twierdząc, że jego zatrzymanie w ośrodku w Machaczkale jest arbitralne. Ponadto powołał się na art. 8 EKPC – i w związku z nim art. 13 EKPC – z uwagi na naruszenie jego prawa do życia rodzinnego.

Trybunał przyjął skargę do rozpoznania i zastosował środek tymczasowy z art. 39 EKPC, wstrzymujący deportację S.K. do czasu rozpoznania sprawy.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 2 i art. 3 EKPC, w związku z sytuacją w Syrii pod koniec 2015 r. i ewentualnym powrotem tam skarżącego, Trybunał zwrócił uwagę na już rozpoznane podobne sprawy (wyrok z dnia 15 października 2015 r., L.M. i inni v. Rosja, skargi nr 40081/14, 40088/14 i 40127/14,). Zauważył też, że w okresie od przybycia S.K. do Rosji w 2011 r. do końca 2015 r. sytuacja w Syrii dramatycznie się zaostrzyła, a strony biorące udział w działaniach wojennych – mimo porozumień z 2016 r. – stosowały działania zagrażające ludności cywilnej.

Rząd rosyjski nie miał nic na poparcie swoich argumentów, że deportacja S.K. do Damaszku i jego dalsza podróż w rodzinne strony byłyby bezpieczne. Nie było też żadnych dowodów, że S.K. po powrocie nie zostałby wcielony do armii. Tym samym Trybunał uznał, że wyrok z lutego 2015 r. stanowił naruszenie art. 2 i art. 3 EKPC z uwagi na sytuację humanitarną, jak również poziom przemocy panujący w Syrii.

Rozpoznając zarzut naruszenia art. 13 EKPC w kontekście postępowań o wykroczenia oraz o czasowy azyl, ETPC uznał, że w kontekście ryzyka, na które narażała skarżącego deportacja, w przypadku S.K. nie zachowano gwarancji prawa do skutecznego środka odwoławczego. Zdaniem Trybunału nie zostało przekonująco wykazane, że dostępne środki krajowe spełniały wymogi skuteczności odnośnie do niezależnego i rzetelnego zbadania ryzyka. Tym samym Trybunał uznał, że naruszono art. 13 w związku z art. 2 i art. 3 EKPC.

W odniesieniu do art. 5 ust. 4 EKPC, zgodnie z którym każdy, kto został pozbawiony wolności przez zatrzymanie lub aresztowanie, ma prawo odwołania się do sądu w celu ustalenia bezzwłocznie przez sąd legalności pozbawienia wolności, Trybunał zaznaczył, że żadna z procedur zastosowanych wobec S.K. nie dała mu możliwości odwołania i zbadania z należyta starannością legalności dotychczasowego i zasadności dalszego zatrzymania. Tym samym ETPC uznał, że naruszono art. 5 ust. 1 i 4 EKPC.

W związku z powyższym Trybunał uznał, że nie jest konieczne rozpatrywanie, czy naruszono w tej sprawie art. 8 EKPC.

Na mocy art. 46 EKPC Trybunał orzekł, powołując się orzeczenie Kim przeciwko Rosji (z dnia 17 lipca 2014 r., skarga nr 44260/13,), że naruszenie prawa w związku z zatrzymywaniem cudzoziemców powstało jako skutek

obowiązującego w Rosji stanu prawnego oraz ustalonej praktyki sądowej w zakresie wykroczeń, a nie jedynie jako wynik jednostkowego błędu w sprawie S.K. Jest to więc uchybienie systemowe. Nakazał również bezzwłocznie zwolnić S.K.

Nowe pytania prejudycjalne sądów administracyjnych

Postanowienie NSA z dnia 16 lutego 2017 r., I FSK 831/15

„1. Czy przepisy Dyrektywy Rady 2006/112/WE z 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. z 2006 r. Nr L 347, s. 1; dalej powoływana jako Dyrektywa 2006/112/WE) należy interpretować tak, że obowiązek podatkowy z tytułu zaliczek otrzymanych przez podatnika świadczącego usługi turystyki, opodatkowane w procedurze szczególnej przewidzianej dla biur podróży w art. 306–310 Dyrektywy 2006/112/WE, powstaje w momencie określonym w art. 65 Dyrektywy 2006/112/WE?

2. W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, czy art. 65 Dyrektywy 2006/112/WE należy interpretować tak, że dla celów opodatkowania zaliczkę otrzymaną przez podatnika świadczącego usługi turystyki, opodatkowane w procedurze szczególnej przewidzianej dla biur podróży w art. 306–310 Dyrektywy 2006/112/WE, pomniejsza się o koszty, o których mowa w art. 308 Dyrektywy 2006/112/WE, faktycznie poniesione przez podatnika do momentu otrzymania zaliczki?”